

A Kúria a dr. Várhelyi Anna ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kiss Ferenc István ügyvéd által képviselt alperes ellen munkaviszony megszüntetés jogellenességének megállapítása iránt a Veszprémi Munkaügyi Bíróságnál 2.M.45/2011. szám alatt megindított és másodfokon a Veszprémi Törvényszék 3.Mf.21.460/2011/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2013. május 8. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Veszprémi Törvényszék 3.Mf.21.460/2011/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt nap alatt - 60.000 (hatvanezer) forint és 16.200 (tizenhatezer-kettőszáz) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak - felhívásra - 716.000 (hétszáztizenhatezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében a munkáltatói rendes felmondás jogellenességének megállapítását és az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazását kérte eredeti munkakörbe történő visszahelyezésének mellőzésével.

A Veszprémi Munkaügyi Bíróság 2.M.45/2011/14. számú ítéletével megállapította, hogy az alperes 2011. január 18-ai felmondása jogellenes volt és a munkaviszony az ítélet jogerőre emelkedésének napján szűnik meg. Kötelezte az alperest 3.525.955 forint elmaradt munkabér és ennek kamata, továbbá a jogellenesség jogkövetkezményeként 3.580.200 forint és 150.000 forint prémium megfizetésére. Az ítélet szerint az alperes perköltséget és illetéket is köteles fizetni.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 1996. október 1-jétől állt az alperes alkalmazásában projektvezető munkakörben. Munkaviszonyát az alperes 2011. január 18-án rendes felmondással szüntette meg azon indokolással, hogy a piaci gazdasági kényszerűségből végzett szervezeti átalakulás folyamatos létszámracionalizálást tesz szükségessé, amely során a felperes által betöltött munkakör megszűnt. Az alperes a felperes képzettségének, végzettségének megfelelő más munkakört pedig nem tud felajánlani.

A munkaügyi bíróság álláspontja szerint a felmondás indokaként a gazdasági helyzetre való hivatkozás nem felel meg a világos indokolás követelményének. Az alperes arra is hivatkozott, hogy létszámracionalizálást tesz szükségessé ez a kialakult helyzet, ennek eredményeként szűnik meg a felperes munkaköre. A munkáltató a munkavállaló munkaviszonyát csak akkor szüntetheti meg, ha ez a munkaviszony a konkrét esetben nem tölti be megfelelően a rendeltetését. Az alperesnél történt intézkedések során azonban a

felperes munkaköréhez hasonló munkakörű munkavállalót vett fel az alperes a felperes részére átadott felmondást megelőző évben. Az egyes munkavállalókhoz tartozó területek változtak, a felperes munkaviszonyának megszüntetését megelőzően és azt követően is a felvett új munkavállaló munkaköre és a felperes munkaköre közötti átfedés olyan mértékű, hogy azok egymásnak megfelelnek.

Az alperes által csatolt állománytábla és létszámkimutatás alapján megállapítható volt, hogy a felperes által betöltött regionális projektvezető munkakörben a felmondást megelőzően 11 fő alkalmazott volt. 2011. február 15-én ugyancsak ebben a munkakörben 9 fő maradt, azonban a 2010-es szervezeti felépítés bővítést tartalmazott olyan időszakra nézve, amikor az alperes a bevételei, megrendeléseit visszaesését állította.

Értékesítési területen, tehát olyan munkakörben, amely megegyezik a felperesével, sem 2009-ben, sem 2010-ben nem volt megszüntetés. Az a körülmény, hogy az alperes laboránsoknak, illetve szállítási ügyintézőknek szüntette meg rendes felmondással a létszámracionalizálás miatt a munkaviszonyát, a felperes által betöltött értékesítési munkakörre nem hat ki. Ezen felmondásokkal a munkáltató nem bizonyította a felperes munkakörének megszűnését és annak szükségességét. Több esetben közös megegyezéses jogviszony megszüntetés történt, amelyből szintén nem tűnik ki az az ok, amely miatt a felek közös akaratelhatározással megszüntették a munkaviszonyt.

A tanúként meghallgatott értékesítők nem értesültek arról, hogy az alperes létszámcsökkentést tervez, és átszervezés alatt is a területi átrendezést kellett érteni a 2009. évi létszámmal. B.J. tanúvallomása alapján megállapítható volt, hogy más értékesítő látja el a felperes felmondását követően a V. és GY.M.S.M. térséget, változatlan munkafeladatokkal.

Minderre tekintettel a munkaügyi bíróság az Mt. 100. §-ában foglalt jogkövetkezményeket alkalmazta, továbbá a felperes részére megállapított a 2010. év második félévére járó prémium összegeként 150.000 forintot.

A felek fellebbezése folytán eljáró Veszprémi Törvényszék 3.Mf.21.460/2011/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezéseit nem érintette, fellebbezett részében megváltoztatta és a felmondás jogellenessége miatti keresetet elutasította. Kötelezte a felperest perköltség és illeték viselésére is.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint alappal hivatkozott az alperes a fellebbezésében arra, hogy Sz.G.-t területi képviselő munkakörben alkalmazta. E munkakörbeli foglalkoztatását a felperes sem vitatta, azt F.R. és B.J. tanúvallomása is megerősítette. Sz.G. a szervezeti táblákban sem szerepel a projektvezetők között.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, miszerint az intézkedés nem minősül világosnak. A gazdasági szükséghelyzetre az alperes az intézkedéssorozat kiindulópontjaként hivatkozott, ezért nem lehet a felmondás ezen

részét olyanak minősíteni, mint ami nem világos.

A 2009. januári és 2010. januári szervezeti táblát összevetve a másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes az addig régióként működtetett szervezeti egységeket két hálózatba: a területi értékesítési és az országos projektértékesítési hálózatba vonta össze. A felperes személyes előadása és a munkaköri leírása szerint a kivitelezőkkel és tervezőkkel tartotta az üzleti kapcsolatot, míg a területi értékesítők a kereskedőkkel való kapcsolattartásért feleltek. Ez azt jelenti, hogy az intézkedésben megjelölt szervezeti átalakulás mint indok tényszerűnek tekintendő. A 2010. szeptember 9-ei állapotot tükröző szervezeti tábla szerint az alperes F.ZS. területi menedzser helyére alkalmazta Sz.G.-t (S. megye nyugati része), K.Z. helyére Sz.B.-t vette fel és továbbá a korábban K.Z. által ellátott terület egy részére alkalmazta L.Z.-t. Mindez azt jelenti, hogy a 2010. szeptemberi állapot szerint összesen két új személy dolgozott, azonban az alperes csak egy új munkakört alakított ki a területi értékesítési hálózatban. Ennek következménye az volt, hogy egy fővel növelte a projektértékesítők számát, amely F.ZS. e munkakörbeli alkalmazásával történt meg, így itt ekkor 11 személy dolgozott.

Ugyanakkor az értékesítési területen 32 fő volt a létszám az év eleji 31 és az előző évi 28 főhöz képest, ez kétségtelenül az értékesítési csapatban létszámnövekedést jelentett. A másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban az intézkedésben hivatkozott létszámracionalizálást nem a felperes által állított és az elsőfokú bíróság által is elfogadott regionális viszonylatban, hanem teljes szervezeti egységek vonatkozásában kell vizsgálni.

Az értékesítési csapat két szervezeti egységből, a területi képviselői és a projektvezetői hálózatból állt, itt azonban a felmondást közvetlenül megelőző állapotot kell összevetni a felmondás utáni állapottal. Az alperes az intézkedésben szervezeti átalakulásra és létszámracionalizálásra utalt, ezért azt kellett vizsgálni, hogy az átszervezés érintette-e a munkáltatónak azt a szervezeti egységét, ahol a felperes tevékenykedett.

A bizonyítékokból megállapíthatóan a 2010-től működő szervezeti struktúra lényege az volt, hogy a különböző munkaköri feladatokat ellátó területi menedzseri és projektvezetői hálózat esetében a munkáltató a munkafeladatok ellátását úgy oldotta meg, hogy esetenként más-más földrajzi területet rendelt ugyanahhoz az ellátandó munkakörhöz.

B.J. tanúvallomása alapján a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy 2009-től 2011-ig az általa ellátott munkakörhöz kapcsolódó területek több ízben is változtak. Az ellátandó földrajzi terület nagyságának meghatározása nem a bíróság döntési kompetenciája. Az alperes helytállóan hivatkozott arra, miszerint a bírói jogalkalmazás következetesen tartózkodik attól, hogy megítélje, az azonos típusú munkakörökhöz tartozó feladatok ellátását a munkáltató miként oldja meg. Ezért nincs annak jelentősége, hogy a nyugat-dunántúli régió vonatkozásában kell

vizsgálni a létszámhelyzet alakulását és a munkakörök megszűnését, mert a munkáltató az átszervezést adott munkakörhöz tartozó munkafeladatok más munkakörökhöz tartozó átcsoportosításával is megoldhatta.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte annak megállapítása mellett, hogy az alperes 2011. január 18-án kelt intézkedése jogellenes volt. Erre figyelemmel az ítélet jogerőre emelkedéséig elmaradt munkabér, annak kamatai, továbbá a jogellenesség jogkövetkezményeként 10 havi átlagkereset és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

A felülvizsgálati érvelés szerint a munkakör megszűnésére alapított felmondás jogszerűségének vizsgálata során nem mellőzhető annak értékelése, hogy az adott munkakörbe tartozó feladatok megszűntek-e, avagy azok ellátása a korábbtól eltérő szervezeti keretek között valósult-e meg. Az alperes által hivatkozott folyamatos létszámracionalizálás értékelése során szintén vizsgálandó a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megvalósulása.

Az elsőfokú eljárásban felvett bizonyítás eredményeként megállapítható, hogy az alperes létszámracionalizálása nélkülözötte a tervszerűséget, a piaci-gazdasági kényszerűség ellenére az alperes az „elbocsátás” előtti évben az értékesítési területre új munkavállalókat vett fel, többek között az ügyvezető sógorát, Sz.G.-t.

Következetes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy amennyiben egy munkavállaló munkaviszonyát a munkakör megszűnésére alapozva megszüntetik, de ezt követően ugyanazon munkakörre másik munkavállalót alkalmaz a munkáltató, felmondása jogellenes lesz (BH.2009.157.). Az átszervezéssel és a munkakör megszüntetésével indokolt rendes felmondás megalapozottsága körében új munkavállaló estén különös gonddal kell vizsgálni a felmondási indok valóságát (BH.2001.38.).

A hivatkozott esetekben megfogalmazott elveket olyankor is alkalmazni kell, amikor az új munkavállaló felvétele megelőzi a régebbi munkavállaló elbocsátását még abban az esetben is, ha ezt a személyt a munkáltató nem ugyanabba a munkakörbe veszi fel, mint amelyben az „elbocsátott” munkavállaló dolgozott.

Az elsőfokú eljárásban bizonyításra került, hogy a munkakör nem szűnt meg, azt nem csatolták át másik munkavállaló korábban ellátott munkaköréhez, a projektmenedzseri munkakörben ellátott feladatokat az alperes nem osztotta fel más munkavállalók között.

Tekintettel arra, hogy az alperes semmilyen ésszerű magyarázatot nem tudott arra adni, hogy Sz.G. foglalkoztatására miért volt szükség, csak az vélelmezhető, hogy az alkalmazásra rokoni összeköttetése miatt került sor, ez pedig a rendeltetésszerű joggyakorlás elvébe ütközik.

Az alperes által közölt felmondás indokolásában nem az szerepel, hogy az alperes a regionális projektmenedzserek számát csökkenti, hanem az, hogy a felperes munkaköre megszűnik. Ez pedig nem volt

valós ok.

A felülvizsgálati érvelés szerint a felperes munka- és feladatkörét lényegében változatlan tartalommal B.J. látja el, míg az ő korábbi munkáját F.ZS. kapta, akinek a tevékenységét Sz.G. látja el.

A felperes előkészítő iratot is benyújtott, amelyhez mellékletként csatolta az alperes honlapjáról letöltött, a területi képviselők és regionális projektvezetők névsorát tartalmazó kimutatást.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a felperes perköltség fizetésre kötelezésére irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a határozat közlésétől számított 60 napon belül kell benyújtani, annak kiegészítésére csak ezen határidőn belül kerülhet sor, a felülvizsgálati eljárásban továbbá bizonyítás felvételének nincs helye [Pp. 272. § (1) bekezdés, Pp. 275. § (1) bekezdés]. Ebből következően a felülvizsgálati eljárásban kizárólag a határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelemben foglaltak voltak vizsgálat tárgyává tehetőek.

A jogvita eldöntése során a másodfokú bíróság helytállóan indult ki abból a körülményből, hogy az alperes a 2009. januári és 2010. januári szervezeti táblázatból megállapíthatóan az addig régióként működtetett szervezeti egységeket két hálózatba, nevezetesen területi-értékesítési és országos projektértékesítési hálózatba vonta össze. Ezáltal a felmondásban hivatkozott szervezeti átalakulás megvalósításra került.

A munkáltató Sz.G.-t területi képviselői munkakörben alkalmazta, míg a felperes regionális projektvezető volt, tehát feladataik - az előbbiekből következően is - lényegesen eltértek egymástól.

Jogszabálysértés nélkül fejtette ki a másodfokú bíróság, hogy az alperes által hivatkozott létszámracionalizálást a teljes szervezet vonatkozásában kellett értékelni és azt kellett vizsgálni, hogy az megvalósult-e, és érintette-e azt az egységet, ahol a felperes tevékenykedett. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint nem szükséges, hogy annak a munkaviszonyát mondják fel ilyen esetben, akinek a munkaköre megszűnt (Mfv.I.10.074/2002.).

A jogerős ítélet helyesen utalt arra, hogy a felmondást megelőző és az azt követő időszak volt vizsgálandó, így az a körülmény, hogy a felmondást megelőző egy évben a munkáltató alkalmazott-e új munkavállalót, nem volt értékelhető különös figyelemmel arra, hogy ezen döntés célszerűsége a munkaügyi jogvita keretein kívül esik (MD.I.123.).

Az a felülvizsgálati hivatkozás, hogy - B.J. tanúvallomásából is megállapíthatóan - Sz.G. felvételével létszámtöbblet lett, önmagában nem alkalmas a felmondás jogellenességének megállapítására. A területi képviselői munkakörbe - tehát más feladatok ellátására - a felperes jogviszony megszüntetését jóval megelőzően alkalmazott munkavállaló felvétele nem zárta ki a felperesi munkakör megszüntetését. A munkáltató a

létszámracionalizálást a feladatok más munkakörökhöz csoportosításával is megoldhatta (BH.2009.158.). Adott esetben a felmondó intézkedés a létszámracionalizálásra is utal, aminek bizonyított következménye volt a felperes által betöltött munkakör megszűnése, a feladat más földrajzi területen tevékenykedő személy részére átadása. Az egyes munkakörbe tartozó feladatok szétosztásával megvalósuló munkakör megszüntetést nem cáfolja a feladatok megmaradása (BH.2010.22.).

A fentiekből következően az alperes a felmondásban közölt indok valóságát és okszerűségét bizonyította [Mt. 89. § (1) - (3) bekezdés], jogszabálysértés megállapítására nem volt mód.

Az Mt. 4. §-ának (2) bekezdése értelmében a jog gyakorlása különösen akkor nem rendeltetésszerű, ha az mások jogos érdekének csorbítására, érdekérvényesítésének korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására irányul, vagy erre vezet. Ebből következően a felperes eltávolítását célzó kereseti előadást a rendeltetésellenes joggyakorlásra vonatkozó bizonyítási szabályok alapján kellett vizsgálni, amely szerint a bizonyítási teher a felperesre hárult [Pp. 164. § (1) bekezdés].

Az a körülmény, hogy az alperes a gazdálkodása körébe tartozó döntésének - miszerint Sz.G.-t a felmondást megelőzően hosszabb idővel alkalmazta - külön indokát nem adta, nem teszi rendeltetésellenessé a munkáltató intézkedését a felperes felmondását illetően.

Ebben a körben a jogerős ítélet a gazdasági helyzet alakulására figyelemmel a létszámhelyzet változását pontosan levezette és a felperesnek a rendeltetésellenesség körében kifejtett álláspontját is részletesen értékelte, amit az indokolás szövegéből megállapíthatóan nem talált bizonyítottnak.

A másodfokú bíróság a munkáltatói munkaviszony megszüntetés jogellenessége körében a rendelkezésre álló adatokat, bizonyítékokat, a felek nyilatkozatait a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően, egybevetés útján összességében értékelte, melyről a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, indokolási kötelezettségének eleget téve, jogszerűen számot adott. Álláspontja megfelelt a logika szabályainak, nem minősült iratellenesnek vagy kirívóan okszerűtlennek.

A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A pervesztes felperes perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésén alapul, míg az illetéket az adott ügyben irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-a alapján kell fizetnie.

Budapest, 2013. május 8.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró
A kiadmány hiteléül: tisztviselő